

Redovisning av uppdrag om statsbidrag till kommuner för som ersättning för utbildningsplatser för viss utbildning för arbetslösa ungdomar i åldern 20-24 år

Skolverket har i enlighet med uppdraget U2015/03560/SAM (delvis) och U2015/03641/GV betalat ut statsbidrag till kommuner som ersättning för utbildningsplatser för viss utbildning för arbetslösa ungdomar i åldern 20-24 år. I enlighet med uppdraget ska Skolverket senast den 15 april 2016 rapportera uppdraget till Regeringskansliet. Uppdraget har redovisats årligen sedan 2012.

Genom att arbetslösa ungdomar 20-24 år kan ingå i s.k. utbildningskontrakt eller annars erbjudas en högre bidragsnivå har medfört att antalet elever inom den kommunala vuxenutbildningen ökar. För att kompensera kommunerna för ökade kostnader till följd av detta har Skolverket fått i uppdrag av regeringen att betala ut ett statsbidrag som uppgår till 37 000 kronor per årsstudieplats.

Föreliggande redovisning redogör för hur mycket statsbidrag kommunerna har haft möjlighet att rekvirera under 2015 samt hur mycket bidrag som har betalats ut. Det ingår även viss information om de ungdomar som börjat studera avseende kön, ålder, utbildningsnivå och studietakt.

På Skolverkets vägnar

Zara Warglo
Tf. Avdelningschef

Fredrik Hammarström
Undervisningsråd

Sammanfattning

Sammanlagt 81,75 miljoner kronor betalades ut i statsbidrag 2015 för kommunernas ökade kostnader till följd av den högre bidragsnivån. Detta motsvarar 2 210 årsstudieplatser, varav 3,025 inom ramen för utbildningskontrakt. Varje årsstudieplats berättigar till ett bidrag på 37 000 kronor vilket är en höjning från tidigare år då varje plats berättigat till 25 000 kronor.

Våren 2015 utbetalades 43,9 miljoner kronor vilket motsvarar 1 186 årsstudieplatser. Hösten 2015 utbetalades 37,9 miljoner kronor motsvarande 1 024 årsstudieplatser.

Av de 276 kommuner som var berättigade till statsbidrag har 256 rekviderat bidraget.

Observerade trender sedan 2012

- Antal årsstudieplatser har successivt ökat. Mellan 2012 och 2013 ökade utbetalt bidrag med 10 procent, mellan 2013 och 2014 var ökningen 15 procent och mellan 2014 och 2015 var ökningen 20 procent, med hänsyn tagen till att bidragets storlek per årsstudieplats har ökat med 12 000 kronor per plats.
- Könsfördelningen är jämn.
- Majoriteten av eleverna studerar på både grundskole- och gymnasienivå.
- Studietakten för eleverna är främst heltid.
- Majoriteten studerar minst 15 veckor per termin.
- Antalet elever som avbryter sina studier har minskat. Våren 2012 avbröt 6,6 procent av eleverna utbildningen jämfört med 4,6 procent våren 2014 och 0,2 procent våren 2015.

Risk för dubbelfinansiering

Det finns risk för dubbelfinansiering eftersom kommuner även får statsbidrag för yrkesinriktad kommunal vuxenutbildning¹. Då elevuppgifterna från CSN är avidentifierade är det inte möjligt för kommunerna eller Skolverket att verifiera i vilken utsträckning detta förekommer.

¹ Enligt förordning (2009:43) om statsbidrag för yrkesinriktad och viss teoretisk vuxenutbildning på gymnasial nivå.

Villkor för att få högre studiemedel

CSN betalar ut högre studiemedel för att motivera arbetslösa ungdomar att återuppta sina grundskole- och gymnasiestudier i en satsning för dem som saknar grundläggande utbildning. Villkoren för att kunna få den högre bidragsnivån inom studiemedlet är följande:

- Personen kan få det högre bidraget tidigast från och med andra kalenderhalvåret det år personen fyller 20 till och med det kalenderår personen fyller 24.
- Personen är arbetslös och inskriven i jobbgarantin för unga, i jobb- och utvecklingsgarantin hos Arbetsförmedlingen eller att dennes studier omfattas av ett utbildningskontrakt när den börjar studera. En karenstid på sex månader gäller. Det innebär att personen inte får ha haft studiehjälp eller studiemedel för andra studier under de senaste sex månaderna.
- Personen ska studera på grundläggande eller gymnasial nivå på komvux eller folkhögskola.
- Personen ska sakna slutbetyg från en svensk grundskola eller en motsvarande utländsk utbildning om den ska läsa på en grundläggande nivå.
- Personen ska sakna slutbetyg från ett nationellt eller specialutformat program i gymnasieskolan eller en motsvarande svensk eller utländsk utbildning om personen ska läsa på gymnasial nivå.
- Personen kan få det högre bidraget till dess att den uppnår ett slutbetyg eller en gymnasieexamen från kommunal vuxenutbildning, eller ett studieomdöme från en folkhögskola.
- Det högre bidragsbeloppet lämnas inom ramen för anvisade medel och i den ordning som ansökningarna kommer in till CSN.

Skolverket betalar ut statsbidrag till kommunerna efter rekvisition. CSN lämnar uppgifter till Skolverket om antalet årsstudieplatser per kommun som ligger till grund för beslutet om statsbidrag. En årsstudieplats motsvarar 40 veckors heltidsstudier på 100 procent.

Utbildningskontrakt

Från och med höstterminen 2015 har möjligheten givits att rekvirera bidrag för personer som studerar inom ramen för utbildningskontrakt. Ett utbildningskontrakt är en överenskommelse mellan den studerande, Arbetsförmedlingen och dennes hemkommun om att personen ska läsa in gymnasiet på Kommunal vuxenutbildning eller på folkhögskolan. Personen kan kombinera studierna med jobb, praktik eller andra arbetsmarknadspolitiska program på deltid.

Vem kan få ett utbildningskontrakt?

En person kan få ett utbildningskontrakt om denne:

- är inskriven på Arbetsförmedlingen
- är 20–24 år
- saknar fullständig gymnasieutbildning
- inte deltar i etableringsuppdraget
- bor i en kommun där det finns en överenskommelse om samverkan mellan Arbetsförmedlingen och kommunen (under 2015 räcker det med att man har för avsikt att ingå en lokal överenskommelse).

Få utbildningskontrakt under 2015

Totalt kunde åtta kommuner rekvidrera bidrag för 10 studerande som läste inom ramen för ett utbildningskontrakt 2015. Dessa 3,475 årsstudieplatser motsvarar 128 575 kronor i bidrag, av dessa rekviderades 111 925 kronor. Detta kan jämföras mot den totala budgeten för bidraget på 175 875 000 kronor. Samtliga kommuner utom en rekviderade bidraget.

Uppgifter om elever, studielängd, studietakt, ålder, kön, studienivå samt avbrott

Då endast 10 personer studerat inom ramen för utbildningskontrakt redovisas endast följande data

- Studiernas längd varierade mellan 9 och 18 veckor.
- Åldern varierade mellan 20 och 22 år.
- Inga studerande inom ramen för utbildningskontrakt har avbrutit sina studier.

Kommuner med studerande inom ramen för utbildningskontrakt var följande:

Kommun	Antal utbildningskontrakt
Stockholm	1
Linköping	1
Gislaved	1
Lund	1
Filipstad	1
Sundsvall	1
Örnsköldsvik	1
Skellefteå	3

Data över vilka som studerar inom ramen för utbildningskontrakt levereras liksom övriga data från CSN till skolverket i början av november vilket ger en viss eftersläpning på statistiken. De som ansökt om studiemedel och beviljats det högre studiemedlet efter det att CSN har sammanställt statistiken faller därmed bort. Detta kan delvis förklara de mycket låga siffrorna gällande utbildningskontrakt.

Totalt nästan 82 miljoner kronor i statsbidrag 2015

Sammanlagt har Skolverket betalat ut 81 751 541 kronor i statsbidrag till kommuner för ökade kostnader till följd av den högre bidragsnivån inom studiemedlet för vissa arbetslösa ungdomar i åldrarna 20-24 år. Totalt 276 kommuner hade möjlighet att rekvirera statsbidrag. Av dessa rekvirerade 257 kommuner bidraget.

Av alla 290 kommuner i landet hade 95 procent möjlighet att rekvirera statsbidraget under 2015. Storleken på bidraget varierade från 8788 kronor till 4 350 044 kronor per kommun och år. Den kommun som rekvirerade högst belopp var Göteborgs kommun. Skolverket utlyste två rekvisitionsomgångar, en för våren och en för hösten. Tabell 1 visar antalet årsstudieplatser som kommuner rekvirerade och kunde rekvirera statsbidrag för, per halvår och totalt 2015.

Första halvåret 2015: 44 miljoner kronor

Det första halvåret 2015 betalade Skolverket ut 43,88 miljoner kronor i statsbidrag till 210 kommuner. Det var 264 kommuner som kunde rekvirera bidraget varav 54 kommuner avstod. På våren rekvirerade därmed 80 procent av kommunerna som hade möjlighet.

Tabell 1. Årsstudieplatser och statsbidrag 2015

2015	Första halvåret			Andra halvåret		
Kommuner som	Antal	Årsstudieplatser	Summa	Antal	Årsstudieplatser	Summa
Kunde rekvirera	264	1 324	48 988 000	259	1 003	37 128 132
Rekvirerade	210	1 186	43 882 944	223	923	
						34 136 913
Rekvirerade i efter-hand				37	101	3 731 684
Total andra halvåret				225	1023	37 868 597

2015	Kommuner	Årsstudieplatser	Summa
Budget		4 375	175 875 000
Möjligt att rekquirera	276	2 327	86 116 132
Rekvirerat	256	2 210	81 751 541
Utnyttjandegrad totalt (%)	93	95	95
Utnyttjandegrad utb.kontrakt (%)	3	0,1	111 925

Andra halvåret 2015: 34 miljoner kronor

Det andra halvåret 2015 betalade Skolverket ut 34,14 miljoner kronor i statsbidrag till 223 kommuner. Det var 259 kommuner som kunde rekquirera bidraget varav 36 kommuner avstod. På hösten rekvirerade därmed 86 procent av kommunerna som hade möjlighet, att jämföra med 79 procent på hösten år 2014. Färre kommuner hade möjlighet att rekquirera bidraget på hösten jämfört med våren. Trots detta rekvirerade fler kommuner bidraget på hösten.

37 kommuner rekvirerade i efterhand

Kommuner som inte rekvirerade bidraget under det första halvåret 2015 hade möjlighet att göra så under det andra halvåret. Av de 54 kommuner som inte utnyttjade bidraget under våren valde 37 stycken att rekquirera bidraget i efterhand. Sammanlagt utbetalades 3,73 miljoner kronor i efterhand hösten 2015.

Vilka kommuner rekvirerade inte bidraget?

Med undantag för Södertälje kommun så är det uteslutande små kommuner som inte rekvirerat bidraget, dessa kommuner återfinns från Hörby i söder till Överkalix i norr.

Jämförelse mellan åren 2014 och 2015

Under 2015 var det en lika stor andel av kommunerna, 93 procent, som rekvirerade bidraget jämfört med 2014. Trots detta utbetalades ett högre bidrag 2015 jämfört med 2014 då 63,3 miljoner kronor betalades ut för 2 533 årsstudieplatser. Detta förklaras i viss mån av att bidraget per årsstudieplats ökat från 25 000 kronor till 37 000 kronor per årsstudieplats. Färre kommuner, 8 stycken, var behöriga att rekquirera bidraget och antalet årsstudieplatser var 358 färre jämfört med 2014.

Elever

Första halvåret 2015

Totalt 3 011 elever mellan 20-24 år fick högre studiemedel inom satsningen på arbetslösa ungdomar under det första halvåret 2015. Könsfördelningen för dem som

fick det högre bidraget var 47 procent kvinnor och 53 procent män. Flest kvinnor och män var 23 år när de påbörjade sina studier. Ingen var yngre än 21 år under första halvåret, vilket är resultatet av att studierna inom satsningen får påbörjas på hösten det år eleven fyller 20 år. Tabell 2 visar ålders- och könsfördelningen första halvåret 2015.

Tabell 2. Antal och andel elever fördelat efter ålder och kön första halvåret 2015

Första halvåret 2015		20 år	21 år	22 år	23 år	24 år	Totalt
Kvinna	Antal	-	272	354	407	393	1 426
	Andel (%)		19	25	29	27	100
Man	Antal	-	299	444	444	397	1 584
	Andel (%)		19	27	27	25	100
Totalsumma	Antal	-	571	798	851	790	3 010
	Andel (%)		22	27	28	23	100

Andra halvåret 2015

Under andra halvåret var det 562 elever färre jämfört med första halvåret som fick det högre studiemedlet, totalt 2 449 elever. Könsfördelningen för dem som fick det högre bidraget var 48 procent kvinnor och 52 procent män. Flest elever var 22 år när studierna påbörjades under hösten. Tabell 3 visar ålders- och könsfördelningen andra halvåret 2015.

Tabell 3. Antal och andel elever fördelat efter ålder och kön andra halvåret 2015

Andra halvåret 2015		20 år	21 år	22 år	23 år	24 år	Totalt
Kvinna	Antal	103	235	283	300	266	1 187
	Andel (%)	9	20	24	25	22	100
Man	Antal	114	262	324	297	247	1 262
	Andel (%)	9	21	26	24	20	100
Totalsumma	Antal	217	497	625	597	513	2 449
	Andel (%)	9	20	26	23	21	100

Utbildningsnivå

Det är möjligt att studera på grundskolenivå, gymnasienivå eller på båda dessa nivåer samtidigt. För både det första och andra halvåret var studier på båda nivåer vanligast för både kvinnor och män. Andelen elever som deltog i de tre studieinriktningarna var samma för kvinnor och män under våren och hösten. Tabell 4 och 5 visar fördelningen av elever på de tre olika utbildningsnivåerna, halvårsvis och under hela 2015.

Tabell 4. Utbildningsnivå fördelat efter kön första och andra halvåret 2015

	Första halvåret		Andra halvåret		Första halvåret		Andra halvåret	
	Kvinna	Andel (%)	Kvinna	Andel (%)	Man	Andel (%)	Man	Andel (%)
	Antal		Antal		Antal		Antal	
Båda	1189	83	874	74	1319	83	966	76
Grundskolenivå	12	1	23	2	13	1	20	2
Gymnasienivå	225	16	290	24	253	16	276	22
Totalsumma	1426	100	1187	100	1585	100	1262	100

Tabell 5. Utbildningsnivå för samtliga elever 2015

	Första halvåret		Andra halvåret	
	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)
Båda	2508	82	1840	81
Grundskolenivå	25	1	43	1
Gymnasienivå	478	17	566	18
Totalsumma	3011	100	2449	100

Fördelningen mellan utbildningsnivåerna följer samma mönster som 2014.

Avbrotten fortsätter att minska

Andelen elever som avbryter studierna har minskat drastiskt. Tabell 6 visar utvecklingen.

Tabell 6. Elever som avbrutit studierna 2012-2015

År	Elever	Kommuner	Första halvåret	Andra halvåret
2015	67	41	5	62
Andel (%)			0,2	2,5
2014	214	104	140	74
Andel (%)			4,6	2,3
2013	192	98	112	80
Andel (%)			4,9	2,8
2012	206	109	137	69
Andel (%)			6,6	3,6

Studietakt

Det vanligaste är att studera heltid, vilket närmare 90 procent av eleverna gjorde.

Tabell 7 och 8 visar studietakten under det första respektive andra halvåret 2015. Elever som ändrat studietakt förekommer flera gånger vid beräkningen av årsstudieplatser. Detta innebär att det totala antalet elever i tabell 7 och 8 nedan överstiger antalet fysiska personer. Även elever som har avbrutit sina studier ingår i underlaget eftersom de räknas med vid beräkningen av årsstudieplatser. Studietakten varierar mellan deltid 50 procent, 75 procent och heltid 100 procent. Med heltid menas att eleven läser minst 20 poäng per vecka.

Tabell 7. Antal elever fördelat på studietakt första halvåret 2015

Studietakt	Antal personer	Andel (%)
50	227	6
75	232	7
100	3025	87
Total	3484	100

Tabell 8. Antal elever fördelat på studietakt andra halvåret 2015

Studietakt	Antal personer	Andel (%)
50	161	6
75	144	5
100	2411	89
Total	2716	100

Studiernas längd

Studiernas varaktighet varierade från 1 vecka till 26 veckor under vårterminen samt 1 till 27 veckor under höstterminen under 2015. Tabell 9 och 10 visar antal elever fördelat på studietid under respektive halvår.

Tabell 9. Antal elever fördelat på antalet studieveckor första halvåret 2015

Antal studieveckor	Antal studerande	Andel (%)
1-5	506	15
6-10	472	14
11-15	354	10
16-20	948	27
21-25	1153	33
26	51	1
Total	3484	100

Tabell 10. Antal elever fördelat på antalet studieveckor andra halvåret 2015

Antal studieveckor	Antal studerande	Andel (%)
1-5	260	10
6-10	310	11
11-15	255	9
16-20	1746	64
21-25	89	3
26-27	56	2
Total	2716	100

I likhet med tidigare år läste betydligt fler elever 21-25 veckor under det första halvåret jämfört med andra halvåret. Det var även en högre andel elever som läste 16 veckor eller kortare under det första halvåret jämfört med det andra halvåret, vilket också var fallet under 2013 och 2014. Andra halvåret studerade eleverna främst 16-20 veckor. Totalt 1 754 elever i 235 kommuner fick det högre studiemedlet båda terminerna under 2015.